

Instytut Pamięci Narodowej

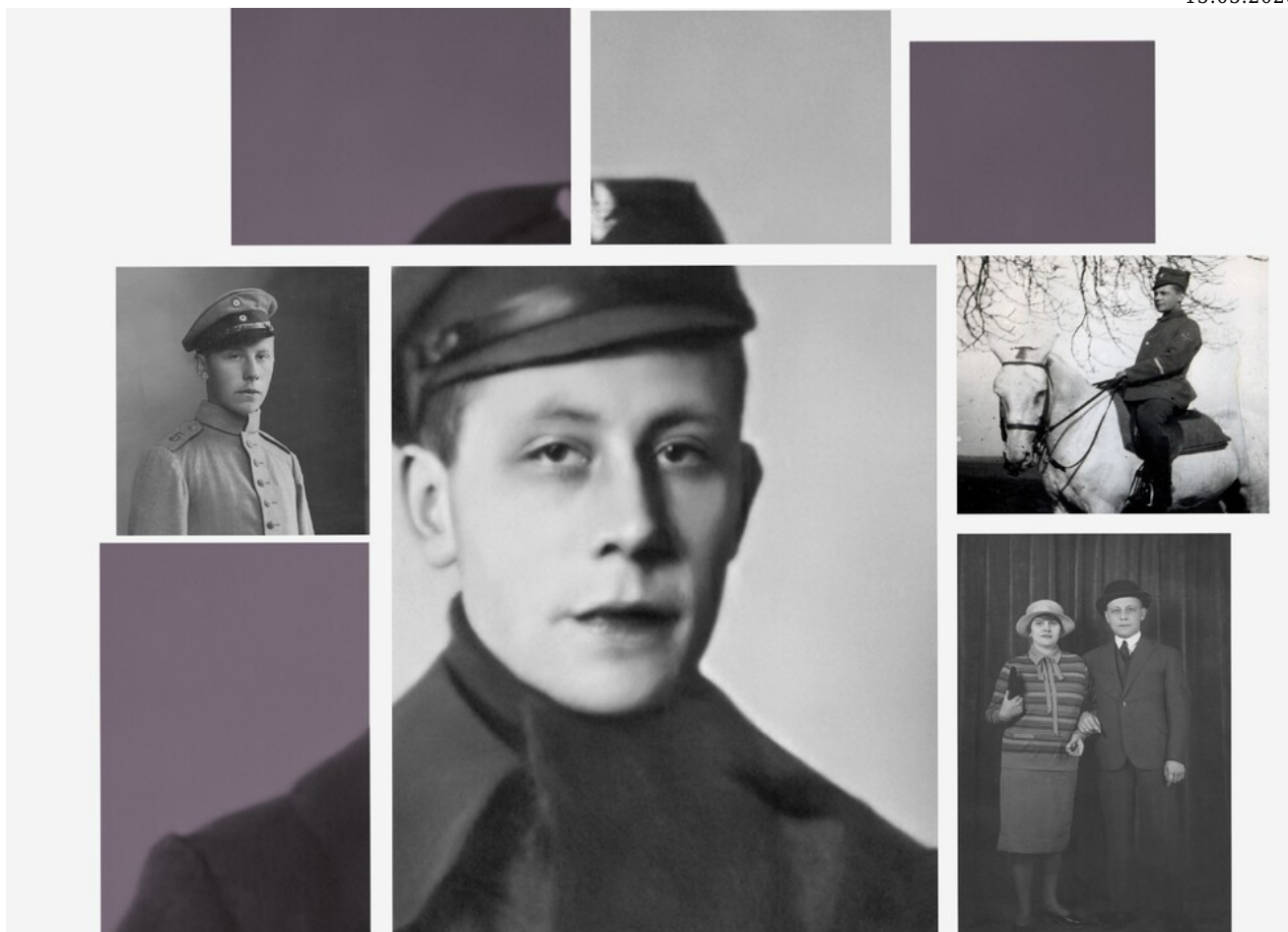
<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/214180,Leon-Prauzinski-zolnierz-malarz-rysownik.html>
28.02.2026, 02:00

Leon Prauziński - żołnierz, malarz, rysownik

Urodził się 15 maja 1895 r. w Poznaniu. Był synem krawca Kazimierza Prauzińskiego i Ewy Małeckiej. Już w czasie nauki w gimnazjum w Ostrowie Wielkopolskim należał do organizacji konspiracyjnej - Towarzystwa Tomasza Zana, będącej wyrazem sprzeciwu młodzieży wobec germanizacji.

[Powstanie Wielkopolskie](#)

15.05.2026

W 1915 r. otrzymał powołanie do armii niemieckiej. Brał udział w walkach na froncie zachodnim. Został ranny pod Verdun. Komisja lekarska uznała go za niezdolnego do dalszej służby wojskowej. Po powrocie do domu przygotowywał się do matury i podjął pracę w aptece. Należał do Polskiej Organizacji Wojskowej Zaboru Pruskiego. 15 listopada 1918 r. trafił do więzienia za udział w próbie zdobycia Wojskowego Urzędu Umundurowania w Poznaniu. Brał czynny udział w Powstaniu Wielkopolskim. Walczył m.in. w Poznaniu na Chwaliszewie, Wildzie, pod Wolsztynem, Babimostem, Zbąszyniem i Miejską Górką. W czasie wojny polsko-bolszewickiej znalazł się na froncie litewsko-białoruskim.

W 1920 r. zdał egzamin maturalny. W latach 1921-1923 namalował 12 obrazów dotyczących Powstania Wielkopolskiego. Na obrazie przedstawiającym walki przy moście Chwaliszewskim uwiecznił swoją podobiznę. Obrazy powstały na podstawie szkiców i rysunków wykonanych podczas powstania. Namalował m.in. zdobycie Ławicy, przyjazd Ignacego Paderewskiego, czy historyczny moment - odmarsz niemieckiej i wkroczenie polskiej warty na Odwachu. Reprodukcje obrazów zostały umieszczone na pocztówkach. W 1927 r. w Poznaniu poślubił Irenę Masuth. Rok

później ukończył studia na wydziale malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Monachium. Z małżeństwa urodziło się dwóch synów: Maciej i Wojciech. Prauziński tworzył ilustracje, grafiki i inicjały do czasopism i książek. Znalazły się m.in. w „Kurierze Poznańskim”, „Przewodniku Katolickim” oraz książkach „Ziemia gromadzi prochy”, „Poznaj Poznań”. Razem z Adamem Ulrichem był współautorem publikacji „W marszu i w bitwie”. W dziełach przedstawiał treści patriotyczne i swoją pasję, którą były konie. Za udział w Powstaniu Wielkopolskim i wojnie polsko-bolszewickiej został odznaczony Krzyżem Niepodległości i Krzyżem Walecznych.

We wrześniu 1939 r. nie objęto go mobilizacją. 1 listopada 1939 r. został aresztowany przez gestapo w Poznaniu i osadzony w Forcie VII. Niemcy widzieli w nim wroga III Rzeszy jako Powstańca Wielkopolskiego i autora prac o antyniemieckim charakterze, które zostały przez nich zniszczone. 6 stycznia 1940 r. został zamordowany. Oficjalną przyczyną zgonu podaną przez Niemców było zastrzelenie podczas próby ucieczki. Żonę wraz z dziećmi wywieziono do Generalnego Gubernatorstwa. Po wojnie osiedliła się w Jaszkowej Dolnej. We wniosku do sądu o uznanie męża za zmarłego napisała, że został rozstrzelany za rysunki antyniemieckie zamieszczone w książce Józefa Kisielewskiego „Ziemia gromadzi prochy”.

Paulina Borucka, Oddziałowe Archiwum IPN w Poznaniu

Dowiedz się więcej:

- [Wystawa „Leon Prauziński”](#)
- [Pocztówki Leona Prauzińskiego ze zbiorów Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości](#)
- [Trzeci odcinek cyklu „Powstanie Wielkopolskie. Zwycięstwo”: „Powstaniec – artysta \(Leon Prauziński\)”](#)
- [Prapremiera filmu „Powstaniec. Historia Leona Prauzińskiego” – Poznań, 20 października 2024](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Powstanie wielkopolskie
Biografie